

فخساره‌ها و محیط رسوبگذاری سازند آیتامیر (آلبین-سنومانین) در

برش‌های باغک و شوربجه-شرق حوضه رسوبی کپه داغ

مرضیه علامه^{۱*}، اسدا.. محیوبی^۲، سید رضا موسوی حرمی^۳، محمد خانه باد^۴

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد رسوب شناسی و سنگ شناسی رسوبی، گروه زمین شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه فردوسی مشهد،
marzieh_allameh@yahoo.com

۲- استاد، گروه زمین شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه فردوسی مشهد، Amahboobi2001@yahoo.com

۳- استاد، گروه زمین شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه فردوسی مشهد، Harami2004@yahoo.com

۴- استادیار، گروه زمین شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه فردوسی مشهد، mkhanehbad@um.ac.ir

چکیده:

سازند آیتامیر به سن آلبین-سنومانین در شرق حوضه رسوبی کپه داغ دربردارنده سنگ‌های آواری و چند افق کربناته است، که با شیل‌های سازند سنگانه در زیر و با مارن‌های سازند آبدراز در بالا هم مرز است. به منظور بررسی محیط رسوبی و ارائه مدل رسوبگذاری این سازند دو برش چینه شناسی در شرق کپه داغ در نزدیکی روستاهای باغک و شوربجه انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفته است. بررسی‌های پتروگرافی و صحرایی واحدهای آواری و افق‌های کربناته این سازند در این دو برش منجر به شناسایی ۱۱ رخساره وابسته به ۴ کمر بند رخساره‌های لاگون، پشته‌های سدی، حاشیه ساحلی و دریای باز گردیده است. رخساره‌های ماسه‌سنگی در کمر بندهای رخساره‌ای سدی و حاشیه ساحلی، رخساره‌های سیلتستونی در محیط‌های لاگون و دریای باز، رخساره‌های شیلی در لاگون، حاشیه ساحلی و دریای باز و افق‌های کربناته در کمر بندهای لاگون و دریای باز در یک پلاتفرم از نوع رمپ نهشته شده‌اند.

واژه های کلیدی: آلبین-سنومانین، رخساره، رمپ، سازند آیتامیر، محیط رسوبگذاری

مقدمه:

حوضه رسوبی کپه‌داغ در شمال شرق ایران واقع است. این حوضه درون قاره‌ای پس از بسته شدن اقیانوس پالئوتتیس و در اثر کوهزایی سیمیرین پیشین در تریاس میانی تشکیل شده است (Ruttner, 1993). برش الگوی سازند آیتامیر (آلبین-سنومانین) در فاصله ۵ کیلومتری جنوب شرق روستای آیتامیر و جنوب دهکده متروک بیک‌قویی است (افشار حرب، ۱۳۷۳). این سازند به طور عمده در برگیرنده ماسه‌سنگ، سیلتستون، شیل و افق‌های پرفسیل است (افشار حرب، ۱۳۷۳). سازند آیتامیر در برش الگو از دو عضو تشکیل یافته است. عضو زیرین شامل لایه‌های ماسه‌سنگی صخره‌ساز و مقداری شیل‌های گلاکونیتی به ضخامت ۶۱۱ متر و عضو بالایی با ضخامت ۳۸۹ متر که بطور عمده شیلی بوده و بطور فرعی واجد لایه‌های ماسه سنگی می‌باشد (افشار حرب، ۱۳۷۳). هدف از این مطالعه شناسایی و تفکیک رخساره‌های سنگی و تفسیر محیط رسوبگذاری سازند آیتامیر در برش‌های باغک و شوربجه در شرق حوضه رسوبی کپه‌داغ است. دو برش مورد مطالعه در نزدیکی روستای باغک با مختصات جغرافیایی $36^{\circ}03'20''$ شمالی و $60^{\circ}46'19''$ شرقی و ضخامت ۳۱۰ متر و روستای شوربجه با مختصات $36^{\circ}02'21''$ شمالی و $60^{\circ}54'25''$ شرقی و ضخامت ۱۸۷ متر و با فاصله حدود ۱۲.۵ کیلومتر از یکدیگر، در ۶۵ کیلومتری جنوب شهرستان سرخس نمونه برداری و اندازه‌گیری شد (شکل ۱).